

* ROZHLEDY – MATERIÁLY *

Poslední z Komasků

Snad se vám to rovněž stává, podobně jako mně – mnohá města se mi pojí s konkrétní osobou nebo osobností, převážně s nějakým tvůrcem od pera, nebo vůbec s někým ze světa umění. Abych byl konkrétní, polský Brzeg, ten ve Slezsku, se mi spojuje s Januszem Wójcikiem. Básníkem, organizátorem a člověkem kulturněhistoricky rozhleděným.

Jako básník pochází z líhně Marianny Bocian. On a Zbigniew Kresowaty. Tyto dva připomínám proto, že jejich východisko je přibližně stejné, jejich další tvůrčí pouť je však zcela rozdílná. Wójcik je na rozdíl od Kresowatého realističtější, konkrétnější, věcnější. Napovídá to do značné míry už jeho básnický debut z roku 1991, která má jednoznačný název *Popis světa (Opisanie świata)*. Do značné míry se tato tendence projevuje i v jeho třetí sbírce, příznačně nazvané *Brzeg času (Brzeg czasu)*, možno ovšem přeložit také jako *Břeh času*). Sbíрка jako celek je věnována magickému městu Brzegu – magické město je označení Wójcikovo, tak se také nazývá první ze tří oddílů zmíněné sbírky. Plným právem je Brzegu věnována, neboť nejen v Polsku, ale snad v celé Evropě neexistuje město, jež by mělo tak skvostný renesanční zámek, a především zámek s tak přeskvostným renesančním portálem. Taková skutečnost inspiruje a není proto divu, že se tento objekt objevil na obálce Wójcikovy uvedené sbírky (jako grafika Marka Synowieckého pak portál doplňuje podstatnou část jejího titulního listu). – Na tomto místě musím dodat, že kdykoliv navštívím Brzeg, vždycky si s úžasem prohlížím jeho zámek a zejména jeho složitý, fantazií hýřící portál. Renesance byla nepochybně velmoc ducha.

Janusz Wójcik je také dobrý organizátor. Od roku 1990 řídí akci s honosným názvem *Nájezd poetů na zámek slezských Piastovců*, jež se koná každým rokem. Zmíněný *Nájezd* hostí především polské básníky, a to nejen ze Slezska, ale z celého Polska a dokonce i ze zahraničí. S nimi tradičně vystupují i polští básníci z českého Slezska. A všechnu tuto básnickou zmeť diriguje a posouvá Janusz Wójcik. Říkám-li posouvá, pak třeba dodat, že vystoupení literátů se zdaleka neomezuje na Brzeg a jeho zámek, ale také na jejich širší okolí (Opole, Prudnik a další místa). Uvedená setkání nemají jen světský charakter, ale rovněž duchovní. Pomínu-li skutečnost, že sama poezie a její přednes jsou veskrze duchovní záležitostí, pak jinou duchovní záležitostí, nám Čechům veskrze neznámou, předsta-

vuje takzvané lámání chleba, jež má obdarovávací charakter. A nad tím vším jako spiritus agens vládne Janusz Wójcik.

Na začátku jsem napověděl, že autor *Popisu světa* a *Do stínu olivového stromu* (tak se jmenuje Wójcikova druhá sbírka) je i kulturněhistoricky založen. Jednotlivá vystoupení Nájezdu nejen uvádí, ale téměř vždycky je doprovází zasvěceným výkladem, sahajícím do dávné nebo méně dávné minulosti, nejčastěji obvykle do renesanční slávy brzežského území. Tato Wójcikova náklonnost a schopnost se plně projevuje také v jeho Brzegu času, kde vede (vlastně vine) vzpomínkovou linii od Jana Kochanowského (podle něho Jana z Czarnolasu) a Wenzla Scherffera až po nacisty ubitého Vojtěcha Huska, který leží v českém oddělení brzežského hřbitova. Historii tohoto slezského kraje má Wójcik v malíčku a nejráději ji spojuje s dějinným hnutím evropským. Ostatně Wójcikova báseň, v níž je zmíněn utýraný vězeň Husek, se příznačně nazývá *Hřbitov Evropy*.

S Januszem Wójcikem jsem se poprvé setkal na jiném hřbitově, a sice v našem Jablunkově. Bylo to roku 1997 na Dušičky. Podzim byl dosti nevlídný a Wójcik tehdy spolu s jinými kladl věnec na hrob polským vojákům, kteří na počátku dvacátých let padli v bojích o Těšínsko. Bylo mi tehdy divně a teskně zároveň. A obloha byla zatažená.

Janusz Wójcik má v *Brzegu času* báseň o Komascích, italských architektech, kamenících a štukatérech z oblasti jezera Como, kteří postavili brzežský renesanční zámek, městskou radnici a řadu dalších staveb na polském území (mimo jiné také u nás). Wójcik jim v této básni vzdal natolik proctitěný hold, z něhož je zjevné, že patří do jejich cechu. Jako poslední z nich.

František Všeticka